

УДК 65.012.12:336.64

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ТА ПРИНЦИПИ ДІАГНОСТИКИ ПОТЕНЦІАЛУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ КОРПОРАЦІЇ

Кривов'язюк І.В.

Луцький національний технічний університет

В роботі визначено, що діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації виступає важливим інструментом досягнення цілісності, органічності та безперервності її фінансово-економічної діяльності. Досягнення таких цілей забезпечується побудовою відповідної концептуальної моделі діагностики, дотриманням принципів діагностики та методичною базою її реалізації. Також уточнено сутність поняття «фінансово-економічна стійкість». Запропоновано шляхи забезпечення фінансово-економічної стійкості корпорації.

Ключові слова: потенціал, діагностика, фінансово-економічна стійкість корпорації, фінансова рівновага, фінансова стратегія, корпорація.

Постановка проблеми. В умовах розвитку ринкової економіки, характерною глобалізацією ринкових відносин, зростаючою міжнародною конкуренцією, збільшення ролі корпорації на світовій арені, виникає об'єктивна потреба у пошуку нових каналів росту, розкритті прихованих можливостей та збереження фінансово-економічної стійкості корпорації.

Невід'ємною складовою розвитку підприємства чи організації будь-якої форми господарювання, виступає зростання їхнього фінансово-економічного потенціалу, зміст якого складає ступінь фінансових ресурсів та доходів господарюючих суб'єктів при заданих параме-

трах (або таких що склались при певних обставинах).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджувана проблематика знайшла своє розкриття в наукових працях вчених сучасності, зокрема таких як Д. Валько [1], О. Гергега [2], Н. Григорська [3], А. Гриньов [4], О. Гудзь [5], В. Ерохин [6], Л. Костирко [7], О. Курінна [11], а також в ряді авторських публікацій [8–10]. Науковцями визначено сутність фінансово-економічної стійкості та методичний інструментарій оцінки стратегічного потенціалу підприємств, особливості управління їх економічною стійкістю та фінансовим потенціалом, концептуальні заса-

ди системного управління потенціалом, питання діагностики фінансово-господарської діяльності та потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства, розробки стратегій їх стійкого розвитку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, частина питань розкрита не повною мірою. Зокрема, потребує подальшого розвитку сутнісна характеристика поняття «фінансово-економічна стійкість» відносно корпорацій, розроблення концептуальна модель діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації та принципи її реалізації. Актуальним лишається й визначення шляхів забезпечення фінансово-економічної стійкості корпорації.

Мета статті. Метою дослідження є визначення концептуальних засад діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації.

Виклад основного матеріалу. Фінансово-економічний потенціал слугує одним із найважливіших індикаторів реакції економіки на управлінські рішення, а його зростання показує ефективність реалізованої політики, конкурентоспроможність та стійкість розвитку суб'єктів господарювання.

Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості повинна об'єднувати елементи і механізми в єдине ціле, де кожен із них повинен адекватно відображати стан системи на різних рівнях управління.

Гергеа О.В. [2] вважає, що фінансово-економічну стійкість підприємства потрібно розглядати як комплексну багатофакторну економічну категорію, яка акумулює в собі поняття «стійкості» (сталість, стабільність), економічну продуктивність ресурсного потенціалу і фінансову спроможність. Також науковець вважає, що дані поняття є відносними характеристиками та у багатьох випадках обґрунтовується певний рівень фінансово-економічної стійкості, визначених за сформованими категоріями.

Костирко Л.А. [7] стверджує, що досягнення економічної стійкості забезпечується шляхом здійснення процесу трансформування фінансових ресурсів з максимальною економічною вигодою та, одночасно, з мінімальним ризиком.

Григорська Н. визначає економічну стійкість підприємств як сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених структурних складових, які за будь-яких умов забезпечують здатність до ведення діяльності підприємств, об'єднаних однією метою, що передбачає створення, забезпечення та підтримання загального стійкого функціонування підприємств нині та в майбутньому [3, с. 14]. Тобто не лишаючи поза увагою фінансову її складову.

Відтак, фінансово-економічна стійкість відносно корпорацій – це їх здатність забезпечувати такий фінансово-економічний стан, що сприятиме зростанню їх ринкової вартості, досягненню цілісності, органічності та безперервності розвитку.

Діагностика потенціалу фінансово-економічної стабільності корпорації – це процес дослідження фінансово-економічного стану об'єкта за допомогою існуючого методичного інструментарію з метою виявлення проблем та запобігання виявленню їх в майбутньому, досягнення бажаних

результатів усіх економічних процесів та досягнення цілісності, органічності та безперервності у фінансово-економічній діяльності корпорації.

Управління фінансово-економічним потенціалом підприємств є цілеспрямованим управлінським впливом на фінансові ресурси з метою досягнення фінансового добробуту підприємств і нарощування рівня їх фінансового потенціалу для розвитку й відновлення виробництва на його інноваційній основі. Таке управління вказує на поетапний процес впливу на фінансовий потенціал для збереження його стійкості або переходу із одного стану в інший у відповідності до цілей і мети діяльності підприємства [5, с. 73].

Інтерпретація концептуальної моделі діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації представлена на рисунку 1.

Вибір ефективної прикладної моделі діагностики із множини альтернативних варіантів слід здійснювати у наступній послідовності: встановити рівень ресурсного та кадрового забезпечення діагностики, з'ясувати відповідність альтернатив вимогам дослідження з позицій наступного управління, проаналізувати рівень інформативності індикаторів, що використовуватимуться у майбутньому дослідженні й можливість відповідної модифікації системи при потребі, дослідити труднощі використання моделей, які можуть виникнути у зв'язку із формуванням інформаційної бази, необхідним технічним і програмним забезпеченням обробки даних [8, с. 61].

Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорацій повинна виходити з положень системного підходу, що передбачає підпорядкування даного процесу певним методологічним принципам.

Цю ідею доводить й Гриньов А.В., який до основних відносить принцип системного підходу, що передбачає оцінювання всіх елементів та процесів системи управління на основі їх взаємодії, а також під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників і принцип комплексного рішення, що забезпечує досягнення підприємством балансу та пропорційності його ресурсних можливостей. Також основними принципами автор вважає принципи інтегрування та синергії [4, с. 57]. Проте, автор лишає поза увагою використання принципів комплексності та наукової обґрунтованості.

Курінна О.В. вважає, що усі принципи управління потенціалом взаємопов'язані між собою і характеризують як загальні вимоги до організації цього процесу, так і власне особливості фінансового потенціалу. Серед основних з них вона виділяє принципи цілісності та комплексності, еластичності, наукової обґрунтованості, результативності [11, с. 169]. Але, не менш важливим є врахування об'єктивності, автентичності та точності, як ключових принципів діагностики [9, с. 14].

Ерохин В.Ю. розглядає принципи з точки зору розробки та реалізації стійкого розвитку, а саме [6, с. 61]: узгодженості стратегії стійкого розвитку з усіма характерними стратегіями організації, взаємодії стратегії розвитку підприємства з передбачуваними змінами зовнішнього середовища, взаємодії стратегії розвитку підприємства з його внутрішнім потенціалом, реальності стратегії розвитку, визначення прийняттого рів-

Рис. 1. Концептуальна модель діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації

ня ризиків, комерційної та економічної ефективності реалізації стратегії розвитку. Необхідною умовою реалізації принципів стає дотримання критеріїв збалансованості, реальності, досяжності та оптимальності. Однак, суттєво звужуючи сферу реалізації інтересів через дотримання таких принципів, неможливо досягти цілей діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорацій.

Валько Д.В. вважає, що до ключових принципів формування потенціалу підприємства також доцільно зараховувати принципи причинності, самостійності існування, пропорційності впливу, кількісної вимірюваності, вичерпності, відсутності мультиколінеарності між факторами [1, с. 69].

Недоліком існуючих підходів є те, що вони фрагментарно відображають принципи потенціалу фінансово-економічної стійкості, адже в одних наукових дослідженнях автори їх розкривають в розрізі управління, в інших – в розрізі потенціалу, тому постає проблема розгляду принципів

комплексно, як елементу потенціалу фінансово-економічної та складової механізми її покращення та удосконалення.

Витримуючи концептуальне бачення процесу діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації, в якості найбільш важливих принципів пропонуємо дотримуватись принципів комплексності, відповідності, об'єктивності, своєчасності, інформативності, формалізації, автентичності, визначеності, точності та достатності, сутнісна основа яких розкрита в таблиці 1.

В якості шляхів забезпечення фінансово-економічної стійкості корпорації доцільно рекомендувати наступні: підвищення ліквідності майна шляхом нарощування оборотних активів, зростання ділової активності та прибутковості бізнесу, уникнення надмірних витрат, запровадження сучасних концепцій логістики, оптимізація фінансових потоків завдяки впровадженню новітніх методів фінансового менеджменту, удосконалення корпоративної стратегії.

Таблиця 1

Принципи діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації

Назва принципу	Сутність принципу
Комплексності	Реалізується, коли до уваги беруться усі складові потенціалу фінансово-економічної стійкості, які взаємозумовлені, пропорційні та впливають один на одного. В результаті отримуємо єдине ціле, яке забезпечує зв'язок усіх підсистем і елементів.
Відповідності	Принцип полягає у тому, що корпорація повинна відповідати висунутим економічно обґрунтованим вимогам, які диктує ринок, на якому функціонує корпорація, щодо оснащення виробництва, технології, рівня прибутковості тощо.
Об'єктивності	Діагностика має здійснюватися за розробленою програмою дослідження, за чітко визначеними базовими параметрами з мінімальним впливом фактору суб'єктивізму; у процесі діагностики необхідно використовувати тільки реальні факти, методи та заходи, щоб знизити рівень неточних оцінок.
Своєчасності	Діагностику потенціалу фінансово-економічної стабільності слід проводити до настання кризової ситуації, появи перших ознак банкрутства, необхідно враховувати динамічність діяльності корпорації.
Інформативності	Діагностика проводиться на основі достовірної, своєчасної, збалансованої інформації.
Формалізації	Діагностика має проводитись відповідно впорядкованих принципів, правил, параметрів, які встановлені адміністрацією корпорації.
Автентичності	Процес діагностування базується на первинній, достовірній інформації.
Визначеності	Принцип полягає у забезпеченні стабільного положення шляхом розкриття прихованих можливостей корпорації.
Точності	Діагностика повинна відповідати реальним фактам, цілям та вимогам, які ставляться до процесу діагностування фінансово-економічного стану корпорації.
Достатності	ґрунтується на припущенні про наявність мінімального рівня ресурсів у ресурсному портфелі підприємства, необхідного для подолання точки беззбитковості. Діагностика потенціалу підприємства як результуюча змінна, залежить від ресурсів, залучуваних та споживаних у процесі діяльності підприємства.

Висновки і пропозиції. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації виступає важливим інструментом досягнення цілісності, органічності та безперервності її фінансово-економічної діяльності.

Як результат критичного аналізу підходів до визначення сутності поняття «фінансово-економічний потенціал» відносно корпорацій його пропонується трактувати як здатність забезпечувати такий фінансово-економічний стан, що сприятиме зростанню їх ринкової вартості, досягненню цілісності, органічності та безперервності розвитку.

З метою підвищення ефективності управління фінансово-економічним потенціалом корпорації запропоновано концептуальну модель діагно-

стики потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації, яка забезпечує наукову обґрунтованість та досяжність цілей діагностування, базується на визначених принципах її реалізації.

Діагностика фінансово-економічної стійкості корпорації необхідна для планування потенціалу, спрямованого на забезпечення, відновлення або збереження фінансово-економічної стійкості. Ринкова економіка підвищує значимість планування потенціалу фінансово-економічної стійкості, оскільки в умовах посилення конкуренції корпорації потрібно заздалегідь прораховувати доцільність кожної транзакції. Тому в подальшому доцільним є обґрунтування методичного забезпечення діагностики потенціалу фінансово-економічної стійкості корпорації.

Список літератури:

1. Валько Д.В. Методический инструментарий оценки стратегического потенциала организации / Д.В. Валько // Вестник СМУ. – 2015. – № 3(10). – С. 66–73.
2. Герега О.В. Сутність фінансово-економічної стійкості сучасних суб'єктів економіки / О.В. Герега // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2014. – № 794. – С. 250–254.
3. Григорська Н.М. Системно-процесне управління економічною стійкістю підприємств машинобудування: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами / Н.М. Григорська; НТУУ «Київський політехнічний інститут». – К., 2014. – 262 с.
4. Гриньов А.В. Концептуальні засади системного управління конкурентними потенціалом машинобудівного підприємства / А.В. Гриньов // Энергосбережение. Энергетика. Энергоаудит. – 2013. – № 6(112). – С. 54–57.
5. Гудзь О.Є. Діагностика та управління фінансовим потенціалом підприємства / О.Є. Гудзь // Облік і фінанси. – 2015. – № 1. – С. 71–76.
6. Ерохин В.Ю. Стратегии устойчивого развития предприятий: принципы и критерии разработки / В.Ю. Ерохин // Социально-экономические явления и процессы. – 2013. – № 3. – С. 60–62.
7. Костирко Л.А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства: монографія / Л.А. Костирко. – 2-ге вид. перероб. і допов. – Х.: Фактор, 2008. – 336 с.
8. Кривов'язюк І.В. Діагностика фінансово-господарської діяльності промислового підприємства: Монографія / І.В. Кривов'язюк, Я.О. Кость / Під наук. ред. д.е.н. Брюховецької Н.Ю. / НАН України. Інститут економіки промисловості, Луцький НТУ. – Донецьк-Луцьк: ЛНТУ, 2012. – 200 с.
9. Кривов'язюк І.В. Комплексна економічна діагностика підприємства: монографія / І.В. Кривов'язюк, Т.В. Божидарнік. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2012. – 226 с.

10. Кривов'язюк І.В. Теоретичні засади фінансової діагностики підприємства / І.В. Кривов'язюк, Я.О. Кость // Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наукових праць. Луцький державний технічний університет. Випуск 4(15). Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Герасимчук З.В. – Луцьк, 2007. – С. 232–247.
11. Курінна О.В. Теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємств / О.В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. – 2014. – Вип. 1. – С. 161–171.

Кривовязюк І.В.

Луцкий национальный технический университет

КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ И ПРИНЦИПЫ ДИАГНОСТИКИ ПОТЕНЦИАЛА ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ КОРПОРАЦИИ

Аннотация

В работе определено, что диагностика потенциала финансово-экономической устойчивости корпорации выступает важным инструментом достижения целостности, органичности и непрерывности ее финансово-экономической деятельности. Достижение таких целей обеспечивается построением соответствующей концептуальной модели диагностики, соблюдением принципов диагностики и методической базой реализации. Также уточнена сущность понятия «финансово-экономическая устойчивость». Предложены пути обеспечения финансово-экономической устойчивости компании.

Ключевые слова: потенциал, диагностика, финансово-экономическая устойчивость корпорации, финансовое равновесие, финансовая стратегия, корпорация.

Kryvovyazyuk I.V.

Lutsk National Technical University

THE CONCEPTUAL MODEL AND PRINCIPLES OF THE DIAGNOSTICS OF THE POTENTIAL OF FINANCIAL AND ECONOMIC STABILITY OF THE CORPORATION

Summary

It is established in the work that the diagnostics of the potential of financial and economic stability of the corporation is an important tool for achieving the integrity, organic-ness and continuity of its financial and economic activity. Achievement of such goals is ensured by the construction of an appropriate conceptual model of diagnostics, the abidance of principles of diagnostics and the methodical basis for its implementation. The essence of the concept of financial and economic stability was specified. The ways of ensuring financial and economic stability of the corporation were suggested.

Keywords: potential, diagnostics, financial and economic stability of the enterprise, financial equilibrium, financial strategy, enterprise.